	ФОРМУЛЯР	Индекс: Фо 04.01.01-02
	УЧЕБНА ПРОГРАМА	Издание: П
		Дата: 10.01.2012 г.
		Страница 1 от 8 стр.

МЕДИЦИНСКИ УНИВЕРСИТЕТ - ПЛЕВЕН

ФАКУЛТЕТ „ОБЩЕСТВЕНО ЗДРАВЕ”

ОДОБРЯВАМ:
Декан на ФОЗ
(Проф. д-р С. Янкуловска, д.м.н.)

ВЛИЗА В СИЛА
ОТ УЧЕБНАТА 2019/2020 Г.

УЧЕБНА ПРОГРАМА

ПО

ЕПИДЕМИОЛОГИЯ НА ЗДРАВЕТО

ЗА ОБРАЗОВАТЕЛНО-КВАЛИФИКАЦИОННА СТЕПЕН
“БАКАЛАВЪР”

СПЕЦИАЛНОСТ:

“УПРАВЛЕНИЕ НА ЗДРАВНИТЕ ГРИЖИ”

ЗАДОЧНО (ДИСТАНЦИОННО ОБУЧЕНИЕ)

ПЛЕВЕН

2020 г.

	ФОРМУЛЯР	Индекс: Фо 04.01.01-02
	УЧЕБНА ПРОГРАМА	Издание: П Дата: 10.01.2012 г. Страница 2 от 8 стр.

По единни държавни изисквания - задължителна

По учебен план на МУ - Плевен - задължителна

Учебен семестър: Втори

Хорариум: 15 часа лекции

Брой кредити: 3

Преподаватели:

Доц. д-р Стела Георгиева, д.м. Учебен корпус, стая 321, тел. 064 884 295

1. АНОТАЦИЯ:

Обучението по “Епидемиология на здравето” има за **цел** да осигури на студентите-бакалаври по УЗГ задълбочени познания за същността на епидемиологията като фундаментална медицинска наука и за нейните приложения в процесите на опазване и контрол на общественото здраве. То има централна роля за създаването на солидна познавателна основа при оценяването и решаването на обществените здравни проблеми, свързвайки практиката на общественото здравеопазване с епидемиологичната теория.

Обучението предвижда изучаване на количествените методи за оценка на индивидуалния и популационен риск и приложението им при определяне на приоритетите на обществено-здравните дейности и планиране на необходимите ресурси. Разглежда се изключителната роля на епидемиологията за изучаване на причините за заболяванията и приложението на това познание както в профилактиката, така и в процесите на диагностика, лечение и здравни грижи. Подробно се обсъждат основните видове епидемиологични проучвания и техните предимства и недостатъци. Осигурява се запознаване с примери на класически проучвания и се изграждат умения за самостоятелно приложение на изследователските методи към конкретни здравни проблеми. Дават се знания и се формират умения за критична оценка и обсъждане на проведени епидемиологични проучвания по отношение на тяхната постановка и валидността на получените резултати.

В лекционния курс са представени епидемиологичните основи на съвременната профилактика и промоцията на здравето. Посочени са основните нива на профилактика, като специално внимание се отделя на стратегиите за първична профилактика. Набляга се на изграждането на уменията за количествена оценка на предимствата и недостатъците на различните профилактични интервенции и принципите за обоснован избор на подходяща стратегия на профилактика в зависимост от заболяването и рисковите фактори.

Обучението по епидемиология на здравето трябва да постигне следните **задачи** при студентите-бакалаври по УЗГ:

- Да знаят същността на епидемиологията като наука, основните и приноси за теорията и практиката на общественото здраве и да описват основните етапи на епидемиологичния и рисковия преходи
- Да познават количествените методи за оценка на индивидуалния и популационен риск за развитие на заболявания;
- Да познават предимствата и недостатъците на наблюдателните и експерименталните видове епидемиологични проучвания, особеностите на тяхното провеждане, потенциалните им грешки и основни методи за осигуряване на валидни резултати;

- Да знаят същността на различните нива на профилактика и особеностите на основните стратегии за профилактика;
- Да умеят самостоятелно да изчисляват и интерпретират мерките за заболяемост и болестност и за сравняване на рисковете за развитие на заболяване;
- Да умеят да анализират здравния статус на общността и да провеждат диагностика на потребностите от интервенции за промоция на здравето на нивото на общността;
- Да умеят да избират и планират самостоятелно наблюдателни епидемиологични проучвания за определяне на причинност и оценка на рискове, прилагайки разнообразието от изследователски стратегии;
- Да умеят да предлагат подходяща стратегия за профилактика на заболявания и състояния и да могат да интерпретират основните характеристики на скрининговите тестове за вторична профилактика;

2. ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ:

Очакван резултат от обучението по Епидемиология на здравето е **придобиването на знания и изграждане на умения** за:

- същността на епидемиологията като наука и базисната ѝ роля за профилактичната и клинична медицина
- теоретично познаване на постановката, предимствата и недостатъците на основните наблюдателни и експериментални епидемиологични проучвания
- оценка на комплексните здравни нужди на населението, при оценка на здравните услуги и ефективността на профилактичните интервенции и в контрола на хроничните заболявания.

3. ФОРМИ НА ОБУЧЕНИЕ:

- Лекции;

4. МЕТОДИ НА ОБУЧЕНИЕ:

- Лекционно изложение;
- Изпълнение на самостоятелни и групови практически задачи;
- Работа с книга, учебник или друга помощна литература;
- Самостоятелна подготовка;

Лекционното изложение е основен метод за даване на нови знания по учебната дисциплина. Те се водят с целия курс/поток студенти и се осигуряват от презентационни, пълнотекстови и други нагледни материали. Презентационните материали се представят чрез видеопроектори в лекционни зали.

Съдържанието на лекциите е отворено и непрекъснато се актуализира. Чрез лекционните занятия се разясняват изключителната роля на епидемиологията за изучаване на причините за заболяванията и приложението на това познание както в профилактиката, така и в процесите на диагностика, лечение и здравни грижи. Подробно се обсъждат основните видове епидемиологични проучвания и техните предимства и недостатъци.

Самостоятелни и групови практически задачи включват изчисляване на показатели за определяне честотата на заболяванията в определена страна, регион или при конкретно епидемиологично проучване. Сравнява се честотата на заболяванията сред лица, които са експонирани на фактори, потенциално рискови за възникването на някакво заболяване и неекспонирани лица. Прави се сравнителен анализ на заболяемостта, обсъждат се потенциалните грешки.

	ФОРМУЛЯР	Индекс: Фо 04.01.01-02
	УЧЕБНА ПРОГРАМА	Издание: П
		Дата: 10.01.2012 г.
		Страница 4 от 8 стр.

Работа с книга, учебник или друга помощна литература. Използва се учебникът по Социална медицина, Учебникът по Епидемиология, статии от научни списания, за да се обсъжда и анализират резултати от проведени епидемиологични проучвания и др.

5. ТЕМАТИЧНО РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА УЧЕБНИЯ МАТЕРИАЛ

Табл. 1.

№	ТЕМАТИЧЕН ПЛАН НА НА ЛЕКЦИИТЕ ПО „ИНФОРМАТИКА”	Ча- сове
1.	Определение и обхват епидемиологията.	1
2.	Измерване и сравняване честотата на заболяванията - основни понятия.	2
3.	Класификация на епидемиологични проучвания . Потенциални грешки.	2
4.	Описателни, екологични и срезови проучвания – основни характеристики.	1
5.	Кохортни проучвания – видове, постановка и провеждане.	2
6.	Проучвания случай-контрола - видове, постановка, провеждане.	2
7.	Предимствата и недостатъците на наблюдателните проучвания.	1
8.	Причинна връзка в епидемиологията.	1
9.	Експериментални епидемиологични проучвания – видове, постановка	1
10.	Епидемиология и профилактика. Нива и обхват на профилактика.	2
	ОБЩО	15

6. ТЕЗИСИ НА ЛЕКЦИИТЕ И УПРАЖНЕНИЯТА ПО „ИНФОРМАТИКА”

1. **Епидемиологията като наука - определение и обхват. Теория за епидемиологичния преход. Приложение на епидемиологията в общественото здравеопазване. (1 ч. лекция).** Епидемиологията като наука - определение, обхват. Историческо развитие и постижения на епидемиологията като наука. Теория за епидемиологичния преход - същност, фази и модели на прехода. Отражения на епидемиологичния преход върху развитието на съвременната епидемиология. Приложения на епидемиологията в общественото здравеопазване. Сравнение между процеса на сестрински грижи и епидемиологичния модел. Приложения на епидемиологичния метод в процеса на сестрински грижи.
2. **Измерване на честотата на заболяванията - основни понятия. Сравняване на честотата на заболяванията - абсолютно и относително сравняване (2 ч. лекция).** Измерване на здравето и болестта. Измерване на честотата на заболяванията - основни понятия. Популация в риск. Коефициент за болестност. Коефициент за заболяемост. Коефициент за кумулативна заболяемост. Връзка между различните коефициенти. Приложение на мерките за честота на заболяванията в сестринската практика. Сравняване на честотата на заболяванията. Мерки за абсолютно сравняване - рискова разлика, етиологична фракция, популационен атрибутивен риск. Приложение на мерките за абсолютно сравняване при оп-

	ФОРМУЛЯР	Индекс: Фо 04.01.01-02
	УЧЕБНА ПРОГРАМА	Издание: П
		Дата: 10.01.2012 г.
		Страница 5 от 8 стр.

ределяне на общественно-здравните приоритети. Мерки за относително сравняване - относителен риск, Odds ratio.

3. **Видове епидемиологични проучвания - класификация. Потенциални грешки при епидемиологичните проучвания. Видове систематични грешки. Валидност и надеждност на резултатите от епидемиологичните проучвания (2 ч. лекция).** Епидемиологичното проучване като вид научно проучване. Класификация на епидемиологичните проучвания. Потенциални грешки при епидемиологичните проучвания. Систематични грешки - класификация. Систематична грешка на подбора. Систематична грешка на измерването. Принципи за контролиране на систематичните грешки. Замъгляване - същност, замъгляващи фактори. Методи за контрол на замъгляването при постановката на проучването - рандомизиране, ограничаване, уеднаквяване. Методи за контрол на замъгляването при анализа на резултатите. Валидност, вътрешна и външна валидност на резултатите от епидемиологичните проучвания.
4. **Описателни, екологични и срезови проучвания – основни характеристики и приложение (1 ч. лекция).** Наблюдателна епидемиология. Описателни проучвания - източници на информация, описание на разпределението на болестите по време, място и лица. Аналитични проучвания - видове, особености на постановката. Екологични проучвания. Срезови проучвания.
5. **Кохортни проучвания - видове, постановка и провеждане. Методи за контролиране на потенциалните грешки. Приложение на кохортните проучвания (2 ч. лекция).** Обсъждат се особеностите на постановката и основните моменти при провеждането на проспективните, ретроспективните и амбиспективните кохортни проучвания. Разглеждат се потенциалните грешки и методи за контролирането. В дискусия се извеждат приложенията на кохортните проучвания в изследванията и практиката на сестринството. Обсъждат се 2 класически примери за кохортни проучвания - Фрамингамско сърдечно проучване и проучването за здравето на американските медицински сестри. Самостоятелно се анализира епидемиологично проучване.
6. **Проучвания случай-контрола. Методи за контролиране на потенциалните грешки. Приложение на проучванията случай-контрола (2 ч. лекция).** Обсъждат се разновидностите на проучванията от типа случай-контрола и характерните особености на постановката и провеждането им. Разглеждат се потенциалните грешки и методи за контролирането им, с особено внимание върху уеднаквяването. В дискусия се достига до приложенията на проучванията случай-контрола в изследванията и практиката на сестринството. Разглеждат се примери за проучвания случай-контрола. Самостоятелен анализ и интерпретация на резултатите на епидемиологичното проучване на Дол и Хил за проверка на хипотезата за връзка между тютюнопушенето и рака на белия дроб.
7. **Сравнителна характеристика на приложението, предимствата и недостатъците на описателните, екологичните и срезовите епидемиологични проучвания (1 ч. лекция).** Самостоятелна работа на студентите върху примери на описателно, екологично и срезово проучвания с обсъждане на особеностите на постановката, принципите на провеждане, предимствата и недостатъците на проучванията.
8. **Причинна връзка в епидемиологията. Установяване на причината за дадено заболяване - насоки за изясняване (1 ч. лекция).** Познанието за причинността на болестите като основа на профилактиката и здравните грижи. Причината като понятие. Достатъчна причина, необходима причина. Единични и множествени причини. Мултикаузалност, взаимодействие между причините. Фактори за причинността - предразполагащи, способстващи, ускоряващи и подсилващи фактори. Процес на установяване на причинност. Основни насоки за изясняване на причинна връзка: времева зависимост, правдоподобност, съв-

	ФОРМУЛЯР	Индекс: Фо 04.01.01-02
	УЧЕБНА ПРОГРАМА	Издание: П
		Дата: 10.01.2012 г.
		Страница 6 от 8 стр.

местимост, сила, връзка доза-отговор, реверсивност, постановка на проучването, обсъждане на данните.

- 9. Експериментални епидемиологични проучвания – видове. Постановка и провеждане на рандомизираните клинични изпитвания (1 ч. лекция).** Същност на експерименталната епидемиология и значението ѝ за медицинската практика. Постановка на рандомизираните контролирани изпитвания - паралелен и кръстосан експеримент. Основни етапи в провеждането на рандомизираните клинични изпитвания - подготовка на изследователския протокол; сформирание на експерименталната популация; рандомизиране; осигуряване на сътрудничеството на изследваните лица; определяне на ефекта и оценка на резултатите - техника на единичен, двоен и троен сляп опит. Същност, постановка, особености на провеждането, предимства и недостатъци на полевите изпитвания, примери. Популационни интервенционни изпитвания - етапи на провеждане; предимства и недостатъци, примери.
- 10. Епидемиология и профилактика. Нива и обхват на профилактика. Стратегии за първична профилактика. Вторична профилактика (2 ч. лекция).** Приноси и значение на епидемиологичната наука към профилактиката на болестите и техните усложнения. Модел на естественото развитие на болестта. Профилактика - същност, нива, цели и обхват на профилактика. Преморбидна профилактика. Първична профилактика - същност, стратегии на първична профилактика. Предимства и недостатъци на популационната и високорисковата стратегия за първична профилактика. Вторична профилактика. Скрининг - същност, критерии за въвеждане на дадена скринингова програма. Характеристики на скриниращия тест - чувствителност, специфичност, положителна и отрицателна предсказващи стойности. Третична профилактика.

7. МЕТОДИ ЗА КОНТРОЛ:

Оценяване знанията на студентите се базира на предварително дефинирани критерии и се формира от **заключителен контрол** с критерии за **формиране на крайна оценка**. В методите за контрол, като критерии за оценка на знанията се имат предвид:

- Пълнота на усвояване на учебния материал;
- Усвоена терминология;
- Съобразителност при работа с тестови системи;
- Аналитични умения и способности;
- Умения за формиране на изводи и обобщения;

7.2. ЗАКЛЮЧИТЕЛЕН КОНТРОЛ:

Заключителният контрол предвижда провеждане на писмен изпит (ПИ) в сесията за втори семестър. Изпитът се провежда по график, обявен от Учебен отдел при спазване реда и процедурите според Правилника на МУ – Плевен. Той се състои от затворен тест с 30 въпроса. Тестът е успешно издържан при минимално ниво от 60% (18) верни отговори.

7.3. ФОРМИРАНЕ НА КРАЙНА ОЦЕНКА:

Крайната оценка е по шестобалната система и се закръглява с точност до единица. Минималната оценка за приключване на обучението е „Среден 3”, съотнесена с Европейската система за трансфер на кредити.

8. СИСТЕМА ЗА НАБИРАНЕ НА КРЕДИТИ:

Общ брой кредити: 3

	ФОРМУЛЯР	Индекс: Фо 04.01.01-02
	УЧЕБНА ПРОГРАМА	Издаване: П
		Дата: 10.01.2012 г.
		Страница 7 от 8 стр.

Сумарната кредитна оценка се формира от:

- присъствие на лекции;
- присъствие и участие в учебно-практическите занятия;
- самостоятелна подготовка за практически занятия, колоквиуми, тестове и др.;
- задължително решаване на задачи;
- подготовка за решаване на задачи, чрез СДО;
- самостоятелна подготовка и полагане на семестриален изпит.

9. ИЗПИТЕН КОНСПЕКТ:

1. Епидемиологията като наука - определение и обхват. Приложения на епидемиологията в общественото здравеопазване.
2. Теория за епидемиологичния преход - същност, фази и модели на прехода. Отражения на епидемиологичния преход върху развитието на съвременната епидемиология.
3. Измерване на честотата на заболяванията - основни понятия (популация в риск, болестност, коефициент за заболяемост, кумулативна заболяемост).
4. Сравняване на честотата на заболяванията - мерки за абсолютно сравняване (рискова разлика, етиологична фракция, популационен атрибутивен риск); интерпретация и приложение.
5. Сравняване на честотата на заболяванията - мерки за относително сравняване (относителен риск, odds ratio); интерпретация и приложение.
6. Видове епидемиологични проучвания - класификация. Наблюдателни проучвания: описателни, екологични, срезови проучвания - постановка, предимства и недостатъци, приложение.
7. Аналитични епидемиологични проучвания. Кохортни проучвания - видове, постановка, основни етапи при провеждането.
8. Аналитични епидемиологични проучвания. Кохортни проучвания - предимства и недостатъци, Потенциални грешки при кохортните проучвания.
9. Аналитични проучвания. Проучвания случай-контрола - видове, постановка, основни етапи при провеждането.
10. Аналитични проучвания. Проучвания случай-контрола - предимства и недостатъци. Потенциални грешки при проучванията случай-контрола.
11. Сравнителна характеристика на приложението, предимствата и недостатъците на наблюдателните епидемиологични проучвания.
12. Експериментална епидемиология: рандомизирани контролирани изпитвания – постановка, основни етапи при провеждането, приложение.
13. Експериментална епидемиология: полеви изпитвания, изпитвания върху групи от населението - постановка и приложение.
14. Потенциални грешки при епидемиологичните проучвания - систематични грешки. Видове, произход, подходи за предотвратяване на систематичните грешки.
15. Потенциални грешки при епидемиологичните проучвания - замъгляване. Същност на замъгляването, методи за контрол на замъгляването.
16. Причинна връзка в епидемиологията. Причината като понятие. Фактори за причинност. Взаимодействие.
17. Установяване на причината за дадено заболяване - насоки за изясняване на причинна връзка.
18. Епидемиология и профилактика на заболяванията. Обхват и нива на профилактиката. Преморбидна профилактика.

	ФОРМУЛЯР	Индекс: Фо 04.01.01-02
	УЧЕБНА ПРОГРАМА	Издание: П
		Дата: 10.01.2012 г.
		Страница 8 от 8 стр.

19. Първична профилактика - цел, сравнителна оценка на стратегиите за първична профилактика.
20. Вторична профилактика. Скрининг - видове, критерии за въвеждане на скринингова програма. Характеристики на скриниращия тест - чувствителност и специфичност, положителна и отрицателна предсказващи стойности.

10. ПРЕПОРЪЧВАНА ЛИТЕРАТУРА.

10.1. ОСНОВНА:

1. Грънчарова Г., С. Александрова - Янкуловска. ЕПИДЕМИОЛОГИЧНИ МЕТОДИ В СОЦИАЛНАТА МЕДИЦИНА. В: Социална медицина, Пето издание, Издателски център на МУ-Плевен, 2016.

10.2. ДОПЪЛНИТЕЛНА:

1. Бийгълхол, Р.Бонита, Т. Келстрьом. ОСНОВИ НА ЕПИДЕМИОЛОГИЯТА, СЗО, Женева, 1993 год. Превод на български, Конквиста, Варна, 1995 г.

11. АВТОР НА УЧЕБНАТА ПРОГРАМА:

Доц. д-р Стела Георгиева, дм

Учебната програмата е разгледана на катедрен съвет на катедра „Общественоздравни науки“ с Протокол № 33 от 13.12.2017 год., приета е от Програмен съвет на Факултет Обществено здраве с протокол от год. и е утвърдена от факултетен съвет на факултет „Обществено здраве“ с Протокол/№/.....отгод.